103. Keskiviikkona 18 päivänä syyskuuta 1996

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys Kanadan kanssa sosiaaliturvasopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan ja Québecin kanssa tehdyn sosiaaliturvasopimusjärjestelyn muutoksen eräiden määräysten hyväksymisestä 3184

Hallituksen esitys 98/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

2) Hallituksen esitys laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta 3185

Hallituksen esitys 95/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 16/1996 vp

3) Hallituksen esitys laiksi vesilain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 54/1996 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 4/1996 vp

Lähetekeskustelu

4) Hallituksen esitys laiksi nuorisorangaistuksen kokeilemisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ..... „

Hallituksen esitys 109/1996 vp

5) Hallituksen esitys laiksi kuntalain muuttamisesta 3193

Hallituksen esitys 110/1996 vp

6) Hallituksen esitys laiksi palo- ja pelastustoimesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta 3195

Hallituksen esitys 111/1996 vp

7) Hallituksen esitys laiksi kiinteistörekisterilain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 112/1996 vp

8) Hallituksen esitys laiksi eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain 7 a ja 8 §:n muuttamisesta 3196

Hallituksen esitys 113/1996 vp

9) Hallituksen esitys laiksi kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 114/1996 vp

10) Hallituksen esitys laiksi yksityisistä teistä annetun lain 37 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys 115/1996 vp

11) Hallituksen esitys laiksi eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 116/1996 vp

12) Hallituksen esitys laiksi ydinenergialain muuttamisesta 3196

Hallituksen esitys 117/1996 vp

13) Hallituksen esitys laeiksi lääkelain ja apteekkimaksusta annetun lain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 118/1996 vp

Mietintöjen pöydällepano

14) Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan työjärjestyksen muuttamisesta ja eduskunnan työjärjestyksen väliaikaisesta muuttamisesta sekä eduskunnan vaalisäännön 1 §:n muuttamisesta 3201

Puhemiesneuvoston ehdotus 1/1996 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 5/1996 vp

15) Hallituksen esitys laiksi rikoslain 45 luvun 1 §:n muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 100/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 9/1996 vp

16) Hallituksen esitys laiksi Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 2 §:n muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 94/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 14/1996 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Anttila S-L.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho, Ala-Nissilä, Alho, Biaudet, Bryggare, Holopainen, Hyssälä, Ihamäki, Isohookana-Asunmaa, Jäätteenmäki, Kalliomäki, Karjalainen, Kautto, Kemppainen, Knaapi, Kokkonen, Koskinen M., Kukkonen J., Lahtela, Lapintie, Lehtosaari, Lindroos, Luhtanen, Malm, Markkula-Kivisilta, Niinistö, Norrback, Ojala R., Paasilinna, Paasio, Pekkarinen, Pesälä, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pohjola M., Salolainen, Smeds, Viljamaa, Virtanen ja Väistö.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Aho, Kautto, Paasilinna, Niinistö ja Pietikäinen M.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat

tästä päivästä sairauden vuoksi ed. M. Koskinen, virkatehtävien vuoksi edustajat Alho ja Halonen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Ala-Nissilä, Holopainen, Knaapi, Lahtela, Lehtosaari, Lindroos, Malm, R. Ojala, Paasio, Pekkarinen, Pesälä, S. Pietikäinen, M. Pohjola, Viljamaa ja Väistö sekä

tämän kuun 26 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Isohookana-Asunmaa.

Ulkoasiainvaliokunnan jäsenet

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että ulkoasiainvaliokunnan jäseneksi valitun ed. Tiurin tilalle on valittava uusi varajäsen ulkoasiainvaliokuntaan.

Ilmoitetaan, että ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali toimitetaan ensi perjantain täysistunnossa.

Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään ensi perjantaina kello 10.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys Kanadan kanssa sosiaaliturvasopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan ja Québecin kanssa tehdyn sosiaaliturvasopimusjärjestelyn muutoksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 98/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 15/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 15. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 95/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 16/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 16. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3, 7, 13, 17, 21, 41, 50, 51, 56 ja 57 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi vesilain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 54/1996 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 4/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1 luvun 6 ja 28 § ja luvun otsikko, 2 luvun 11 ja 26 § ja luvun otsikko, 3 luvun 3 § ja luvun otsikko, 5 luvun 13 § ja luvun otsikko, 6 luvun 10 § ja luvun otsikko sekä 9 luvun 8 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi nuorisorangaistuksen kokeilemisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 109/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. T. Pohjola: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys laiksi nuorisorangaistuksen kokeilemiseksi vuosina 1997—1999 on hyvä ja kannatettava esitys. Nuorisorangaistusta käytettäisiin rangaistuksena alle 18-vuotiaana tehdyistä rikoksista silloin, kun sakkorangaistus ei rikoksen vakavuuden vuoksi riitä eivätkä painavat syyt vaadi ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomitsemista. Rangaistus on tarkoitettu sovellettavaksi rikoksiin, joista nykyään tuomitaan ehdollisiin vankeusrangaistuksiin. Sosiaalinen tilanne otettaisiin huomioon ensikertalaisten nuorten kohdalla.

Nuorisorangaistus koostuisi nuorisopalvelusta ja valvonnasta. Osittain nuorisopalvelu olisi sovellettua yhdyskuntapalvelua. Nuorisopalveluun sisältyisi myös nuoren sosiaalista toimintakykyä edistäviä tehtäviä ja toimintoja. Koulutuksen ja opetustehtävien avulla on tarkoitus selvitellä nuorten elämänhallintaa ja elämäntilannetta.

Nuorisorangaistusta esitetään kokeiltavaksi muutamien tuomioistuinten alueella kolmen vuoden ajan. Kokeilualueiden perusteluissa sanotaan, että kokeilu toteutetaan kaikissa suurissa kaupungeissa. Kuitenkin kaikki suuret kaupungit sijoittuvat vain Etelä-Suomeen. Pohjois-Suomesta ei ole otettu yhtään kaupunkia mukaan. Esitän, että Oulun kaupunki liitettäisiin kokeilupaikkakuntiin. Perustelen esitystä seuraavasti:

Oulun on väestömäärältään Pohjois-Suomen keskus, jonka vaikutus heijastuu paitsi Ouluun koko Oulun talousalueelle eli yli 160 000 asukkaaseen, myös laajasti koko Pohjois-Suomeen. Sosiaali- ja terveystoimessa tämä merkitsee alan osaamisen keskittymistä Ouluun. Väestön ennakoitua voimakkaampi kasvu tulee aiheuttamaan myös sosiaalisia ongelmia: kasaantuvaa huono-

osaisuutta, nuorten kouluttautumattomuutta, pitkäaikaistyöttömyyttä ja nuorisorikollisuutta. Tehtyjen tutkimusten mukaan kaupungin noin 1 200:sta alle 21-vuotiaasta työttömästä 400 on kouluttamattomia syrjäytymisuhan alle joutuneita nuoria.

Huumausaineista on muodostumassa lasten ja nuorten suurin terveysriski, johon liittyy rikollisuus. Yhdysvalloissa tehtyjen tutkimusten mukaan kaupunkien rikollisuudesta noin 90 prosenttia on sidoksissa huumausaineisiin. Oulussa huumausaineet ovat kasvava ja laajeneva rikollisen käyttäytymisen muoto, joskin pitäviä tutkimustuloksia huumausaineiden vaikutuksista rikollisuuteen ei ole; tutkiminen on parasta aikaa työn alla.

Nuorisorangaistus on nähtävä selkeästi yhtenä keinona vaikuttaa nuorten rikoksentekijöiden elämänhallintaan, edellyttäen että siihen liittyy tukitoimenpiteinä koulutukseen, huumeongelman hoitoon ja työllisyyteen liittyviä lisätoimenpiteitä elämänhallinnan tukemiseksi.

Oulun liittäminen kokeiluun tukee osaltaan sitä kehittämistyötä, joka kaupungissa on aloitettu hallintokuntien välisenä yhteistyönä, jonka keskeisenä ajatuksena on ollut ehkäisevän työn tehostaminen ja nuorten ongelmiin pureutuminen nopeilla ja joustavilla väliintuloilla ja puuttuvien työmuotojen kehittämisellä. Nuorisorangaistuskokeilu tukisi osaltaan tätä työskentelyä.

Lisäksi on mainittava, että Oulun kaupungin ja koko seutukunnan yhteistyö on alkanut. Tässä yhteistyössä on osana myös sosiaalipoliittiset kysymykset. Nuorisorangaistuskokeilulla saatava tieto ja taito voitaisiin joustavasti siirtää seutukunnan käyttöön.

Oululla on ollut merkittävä valtakunnallinen osuus kehitettäessä nuorten rikostentekijöiden sovittelua. Työn jäntevä kehittäminen ja kertyneiden kokemusten syventäminen edellyttää Oulun liittämistä kokeiluun.

Samalla on todettava, että Oulussa toimii vireä kriminaaliyhdistys.

Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että edellä kertomani perusteet Oulun liittämiseksi nuorisorangaistuksen kokeilupaikkakuntiin riittävät lakivaliokunnassa ja että valiokunta kuulisi myös oululaisia asiantuntijoita.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Ed. T. Pohjola kehuskeli Oulua erinomaisena kokeilupaikkakuntana. En tiedä, onko se parempi kuin Tampere, joka on myös kokeilupaikkakuntien joukossa. Olkoon nyt miten hyvänsä. On ilmeistä, että ed. Myllyniemi, joka tulee puhujakorokkeelle seuraavaksi, taittaa myös peistä oululaisten puolesta.

Suomalaisessa yhteiskunnassa on keinovalikoiman puute siihen nähden, miten alle 18-vuotiaiden nuorten rikolliseen käyttäytymiseen puututtaisiin. On selvää ja keskustelussa on oltu varsin yksimielisiä siitä, että yhteiskunnanvastaiseen käyttäytymiseen pitäisi yhteiskunnan taholta puuttua heti, välittömästi sen jälkeen kun tällainen yhteiskunnan vastainen teko on tapahtunut, ja sillä tavalla, että tällainen nuori ymmärtäisi, että yhteiskunta välittää hänestä, että yhteiskunta on tosissaan, että hänen on muutettava elämäntapansa, mikäli aikoo yhteiskunnassa säällisesti esiintyä.

Tuo keinovalikoiman puute on ongelmallinen sikäli, että ennen annettiin tukkapöllyä tai vähän keppiä, nykyisin se ei ole enää mahdollista. Kiinteän vankeusrangaistuksen antaminen taas tuhoaa nuoren ihmisen elämän; se on hyvinkin mahdollista. Näin ollen nykyisin käytännössä olevat vaihtoehdot ovat olleet sakko ja erityisesti ehdollinen vankeusrangaistus. Tietenkin on sitten syyttämättä jättäminen ja rangaistukseen tuomitsematta jättäminen jne., mutta pysyn nyt näissä perinteisissä asioissa.

Kun ehdollisia vankeusrangaistuksia nuorelle ladotaan muutama peräkkäin, nuorelle sillä ei ole mitään merkitystä, vaan siitä saattaa tulla nuorelle vain kehuskelun kohde kaveriporukoissa, että ollaan tässä ehdollisessa jne. Mutta ehdollinen tuomio kääntyy hankalaksi siinä vaiheessa, kun se eräänä päivänä, varsinkin henkilön täytettyä 18 vuotta, pannaan täytäntöön ja nuori ihminen huomaa olevansa yhteiskunnan kanssa todella vastakkain. Silloin hän huomaa, että nyt ei ole enää mitään perääntymisen mahdollisuutta, on kiinteä vankeusrangaistus edessä, ja tällainen saattaa hyvinkin tuhota nuoren ihmisen.

Nyt hallitus korkeassa viisaudessaan, pitkän esityön jälkeen, ehdottaa alle 18-vuotiaiden rangaistusjärjestelmään nuorisorangaistusta, joka tulisi ehdollisen vankeusrangaistuksen oheen, oikeastaan sijaan. Yleensä sitä käytettäisiin sen jälkeen, kun nuori on jo tuomittu yhteen ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Toisin sanoen ei tuomittaisi ehdollisia vankeusrangaistuksia jatkossa, vaan tulisi nuorisorangaistus, joka tarkoittaa samaa kuin yhdyskuntapalvelu käytännössä eli sitä, että nuori joutuu tekemään 10—60 tuntia palkatonta työtä valvonnan alaisena. Sii-

hen liittyisi tietysti myös tiettyjä sosiaalisia ohjaustoimia.

Yhdyskuntapalveluhan ei ole mikään uusi asia. Se on suunnilleen samanlainen kuin nuorisorangaistuskin. Sehän on käytössä, mutta kun sitä ei voida soveltaa muutoin kuin sijaisrangaistuksena enintään kahdeksan kuukauden kiinteän rangaistuksen saaneeseen ja kun näitä kiinteitä rangaistuksia ei yleensä alle 18-vuotiaille tuomita, se hyvin harvoin koskettelee tätä ongelmaikää: 15—17-vuotiaat.

Rouva puhemies! Minä tervehdin tyydyksellä sitä, että ministeri Häkämiehen johtama oikeusministeriö on päässyt asiassa eteenpäin ja luonut tämän uuden seuraamusmuodon, työn teettämisen. Mutta epäilen vahvasti, että se on aivan liian lievä muoto jo 15—17 vuoden ikään ehtineelle rikoksentekijälle. Se ei riittävällä tavalla huomauta nuorta rikoksentekijää siitä, että hän on yhteiskunnan kanssa joutunut napit vastakkain. Saattaa tulla ylpistelyn kohteeksi tämäkin työn tekeminen ja työn teettäminen nuorisorangaistuksen muodossa.

Henkilökohtaisesti olen moneen kertaan ehdottanut sitä vanhaa hyvää systeemiä, joka oli jo kansakouluaikana käytössä. Monikin tässä salissa ja varmasti parvekkeellakin, vaikka sinne ei puheitansa voi kohdistaa, on nuorena saanut arestirangaistuksen syyllistyttyään johonkin pahanlaiseen tekoon. Kansakoulussa saatettiin olla yksi viikkokin joka ilta pari kolme tuntia arestissa, ja sekös vasta harmitti vallan vietävästi.

Minä olen ehdottanut ja ehdotan edelleen, että tätä nuorisorangaistusjärjestelmää pitäisi terästää mahdollisuudella, että tällaiselle nuorelle rikoksentekijälle voitaisiin antaa 1—7 päivää arestia. Toisin sanoen hänet suljettaisiin yhteiskunnan ulkopuolelle, totta kai valvottuna ja pitäen huolta hänen fyysisestä ja psyykkisestä kunnostaan. Arestirangaistus olisi se, joka purisi. Siinä kaveri yksin miettiessään asioita joutuisi miettimään, mihin on tultu, miten tästä eteenpäin ja olisiko hänen tekemisissään jotain korjattavaa. Minä esitän tämän, rouva puhemies, sen takia, että olen tästä puhunut aikaisemmin ja varsin moni on ollut samaa mieltä, että tietyssä muodossa arestirangaistus saattaisi olla ihan hyväkin rangaistusmuoto. Millä tavalla sitä sitten sovellettaisiin soveliaasti, on taas toinen ja viisaampien ihmisten asia.

Tämä tästä, rouva puhemies, mutta sitten vielä parilla sanalla puutun toiseen asiaan. — Nythän on kysymys 15—17-vuotiaaseen kohdistetusta seuraamusjärjestelmästä. — Meillä alle 15-vuotiaat jäävät tavallaan yhteiskunnan ulkopuolelle tässä asiassa. Nykyisin 12—15-vuotiaat syyllistyvät rikoksiin merkittävässä määrin. Ihmisen kehitysrytmi on muuttunut verrattuna siihen, kun olin 18-vuotias nuorimies. Saattaa olla, että jo 13—14-vuotias tänä päivänä vastaa fyysiseltä ja psyykkiseltä kunnoltaan ja kehitykseltään vanhojen aikojen 18-vuotiasta. Sen vuoksi rikosoikeuden vastuurajaa pitäisi laskea 15 vuodesta alaspäin ja myöskin siellä säätää jonkinlaiset rangaistusjärjestelmät niille, jotka alle 15-vuotiaana tekevät rikoksia.

Minä tiedän, että se on varsin vaikeaa ja vielä vaikeampaa kuin 15—17-vuotiaiden osalta, mutta kyllä siinäkin ikäluokassa yhteiskunnan pitäisi keksiä joku sellainen järjestelmä, joka näille nuorille huomauttaa siitä, että he ovat astuneet väärälle puolelle yhteiskunnan rajaa ja näin ollen heidän olisi parannettava tapansa. Jotain pitäisi alkaa keksiä näille alle 15-vuotiaillekin. Meillä on liian pitkään ollut tämä 15 vuoden raja ja rikollinen toiminta on ulottunut sinne alaspäin, 11-vuotiaat ryöstelevät jo mummoja kadulla.

Se merkitsee sitä, että heille pitäisi tästä myös jotakin seuraamusta tulla, ja olen sitä mieltä, että asiaa pitäisi samassa yhteydessä, kun 4) asiaa täällä käsitellään, harkita ja valiokunnan mietinnössä myöskin. Tämä ilmeisesti tulee lakivaliokuntaan, jossa itsekin olen jäsenenä. Siellä pitäisi myöskin tästä asiasta, mistä viimeksi puhuin, ainakin keskustella ja valiokunnan mietinnössä lausua siitä mielipiteensä.

Ed. Aho merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin pitkälti yhtyä siihen, mitä ed. Aittoniemi sanoi nuorisorangaistuksen mahdollisesta vaikutuksesta opettavassa tarkoituksessa. Tällainen pieni arestirangaistus olisi varmasti paljon tehokkaampi eikä aiheuttaisi käsitykseni mukaan myöskään mitään vahinkoa nuorille.

Arvoisa puhemies! Kun vastauspuheenvuorojen käyttö tuli ed. T. Pohjolan puheenvuoron jälkeen niin nopeasti, niin oma vastauspuheenvuoroni jäi huomioimatta.

Arvoisa puhemies! Ed. T. Pohjola olisi laajentamassa kokeilualuetta Ouluun. Minusta tässä tilanteessa laki voisi tulla koko maahan. Nimittäin se kohtelee sangen eriarvoisesti nyt niitä ihmisiä, jotka sattumalta tuomitaan esimerkiksi

pääkaupunkiseudulla, Joensuussa tai Vaasassa. Nyt kun meillä on tällainen kertarysäysmenetelmä näissä tuomioistuimissa, kun eri puolilla maata tehdään rikoksia, on sangen sattumanvaraista, missä tämä tuomio tulee. Kun se on näin määritelty, missään muualla kuin kokeilupaikkakunnilla ei voida tuomita nuorisorangaistukseen. Minusta lakivaliokunnan pitäisi kyllä vakavasti miettiä sitä mahdollisuutta, että tätä lakia sovellettaisiin koko maassa, enkä usko, että varsinaisesti ongelmia Kriminaalihuoltoyhdistykselle tulisi, vaikka laki laajennettaisiin tavalla taikka toisella koko maahan.

Ed. Kautto merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Joenpalo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoro arestirangaistuksesta oli mielestäni sellainen, että se kaipaisi häneltä kyllä tarkennusta. Hän itse kertoi esittäneensä tätä jo aikaisemmin. Se ilmeisesti tarkoittaa sitä, että hän on myös miettinyt tätä asiaa aikaisemmin ja näin ollen tällä asialla ilmeisesti myöskin on sisältö. Olisi oikeus ja kohtuus, että ed. Aittoniemi kertoisi, miten tämä hoidettaisiin, missä arestirangaistus suoritettaisiin, kuka sitä valvoisi jne. jne. Näin asia ei jäisi heittona ilmaan, vaan perusteltuna esityksenä, jolloin valiokunta sitä mahdollisesti voisi lähteä käsittelemään ja olisi helpompi ottaa itse ajatukseenkin kantaa.

Ed. Uotila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aittoniemi epäili nuorisorangaistuskokeilun toimivuutta, sitä onko se tarpeeksi kova nuoria kohtaan. Minusta tällä haetaan kyllä ei kovuutta vaan pehmeyttä jotenkin sillä tavalla, että päästäisiin tilanteeseen, jossa nuori ei oikeastaan varsinaisten kovien rangaistusten kohteeksi joutuisikaan. En tiedä, miten se tulee onnistumaan, mutta näen kyllä tässä mahdollisuuksia, koska nämä nykyään käytettävissä olevat keinot ovat sellaisia, etteivät ne tällaista nuorten kierrettä — sitä kierrettä, joka pahimmassa tapauksessa johtaa rikoskierteeseen ja vankilakierteeseen — katkaise. Minusta tässä on ylevät tavoitteet katkaista kierre heti alkuunsa, liittyen siihen, että nuorille todella yritettäisiin nuorisorangaistuksen aikana osoittaa, mikä on totuus ja mitä on odotettavissa, jos elämäntapaa ja toimintatapaa ei muuteta.

Arestin lisäämistä tähän en kyllä suoralta kädeltä ole valmis kannattamaan. Mutta olisi hyvä esimerkiksi se, että nuorille tämän vaiheen aikana osoitettaisiin esimerkiksi vankilaelämän todellisuutta, jollei muuten niin vaikka tutustumalla. Jollain tavalla pitäisi kuitenkin varsin konkreettisesti näyttää, mihin elämä johtaa, jos ei suunta muutu.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Joenpalolle totean sen, että kyllä tällainen on järjestettävissä. Se tarkoittaa sitä, että ei tämä aresti tapahdu ensimmäisen luokan hotellissa, jossa on disko ja muut tällaiset ja ilmaiset juomat. Kyllä se tarkoittaa sitä samanlaista paikkaa, jossa pidätetty joutuu olemaan: putkaa.

Minä perustan tämän siihen, että aikanaan oli ainakin kaksi sellaista nuorta, jotka olivat alle 18-vuotiaita ja joita jouduttiin pitämään putkassa, joka ei ollut mitenkään hienosti kalustettu. Se oli varsin askeettinen ja huonokuntoinen paikka. Ainakin toinen heistä lähtiessään sanoi, että "kuule, minä en tule koskaan enää tähän paikkaan takaisin". Hän sanoi miettineensä asioita. Tapasin hänet pari vuotta sitten yhdessä maalikaupassa Tampereella ja hän sanoi, että "en ole tullut takaisin, mietin silloin asioita".

Kyllä sen täytyy olla sellainen paikka, missä hiljentyy ja pysähtyy hetkeksi nuorikin ihminen pohtimaan, mihin ollaan menossa. Ei se ole hotellihuone. Se on sellainen arestihuone, kuin putka on, ja sillä siisti. Ei tässä sen kummempia selvityksiä voi antaa. Sopii minulle se hotellihuonekin, jos niin katsotaan, mutta ei sillä ole mitään merkitystä. Näin se on. Riittääkö tämä ed. Joenpalolle alkajaisiksi? Puhutaan vaikka kahvikupin ääressä lisää.

Ed. Myllyniemi: Arvoisa puhemies! Suomessa sanotaan, että poliiseja on liian vähän, mutta eduskunnassa on kolme poliisia puhunut peräkkäin, niin että ilmeisestikään ei liian vähän heitä kuitenkaan ole.

Arvoisa puhemies! Tämä on todellakin parempi kuin ei mitään, mutta kyllä minä näihin samoihin epäilyksiin yhdyn. Ed. Aittoniemi ja ed. Vistbacka tietenkin veivät sanoja suustani, koska samaa kaavaa kyllä tässä olen ajatellut. On toki parempi, että tulee joku rangaistus, mutta nyt rangaistaan työllä, ja kun työtä ei ole kaikilla, sitä ehkä vähän on hämmästelty ja sen vuoksi kai tässä asiassa vähän hidasteltu.

Mutta tietenkin ehdollinen rangaistus on ihan mitätön sinänsä. Se on vähän niin kuin siinä, kun

vähemmistöheimoon kuuluva kansalainen lähti raastuvasta ja kysyi, tuliko oikea rangaistus vai ehdollinen, ja näin on sisäistetty tämä jopa heidän seurassaan.

Mutta palaisin arestirangaistukseen. Todellakin sehän voitaisiin järjestää tosiasiassa poliisin tiloissa. Niitä on ihan riittävässä määrin. Kun täällä sanottiin, että pitäisi saada jonkinlainen kosketus vankilaoloihin, paikan pitäisi olla todellakin ankea, mutta erillään perinteisistä vangeista, jotka ovat syyllistyneet ankariin rikoksiin. Mutta pitäisi näyttää ihan selvästi, että paikka on tämmöinen, ja jos teet vielä jotakin pahempaa, joudut tämmöisiin oloihin. Muuten he eivät usko.

Tässä on ajateltu sillä tavalla, että tämä olisi jollakin tapaa nuoria vastaan, kun rangaistaan. Se on juuri päinvastoin. Sehän on juuri todellakin, niin kuin ed. Aittoniemi sanoi, välittämistä niistä nuorista. Pysäytetään hyvissä ajoin.

Arestirangaistus on hyvä muutoinkin: Kun nuori rikoksen tekee, ei hän ajattele sitä rikosta tehdessään todellakaan, mitä hän saa rangaistusta puolen vuoden päästä. Mutta jos hänellä olisi varma tieto siitä, että kun toisen autolla ajat ja sen poltat esimerkiksi torstai-iltana, niin kahteen kolmeen päivään et sitä Lissua tapaakaan, sillä olisi suurempi vaikutus kuin sillä, että annettaisiin vuoden tai puolen vuoden päästä kuukausi tai kaksi vankeutta. Arestilla saataisiin pysäytettyä kerta kaikkiaan tämä nuori heti alkuunsa. Nythän nämä nuoret päästetään tietenkin vapaaksi saman tien, jo muutaman tunnin jälkeen.

Vielä neljä viisi vuotta sitten, sanoisiko hyvään aikaan, oli poliisilla esimerkiksi pidätysoikeus 14 vuorokautta. Kyllä sillä parannettiin monta. Kyllä moni lopetti rikoksenteon siihen, kun oli kolme, neljä, viisi vuorokautta pidätettynä. Saatiin estettyä tällä tavoin rikoksia ennalta ja joku paransi tapansa. Minulla on monia tuttuja myös, joista ed. Aittoniemikin kertoi, sellaisia henkilöitä, että he pysähtyivät tässä asiassa. Mutta jos aina vain annetaan sakkoa ja ehdollista, siitä syntyy sellainen kierre, josta ei todellakaan pääse irti.

Tämä laki on tarkoitus pitää voimassa toistaiseksi, väliaikaisesti, vuoden 99 loppuun ilmeisestikin. Mutta täällä on myös eräitä pysyviä lakeja. Esimerkiksi syyttämättä jättäminen ja tuomitsematta jättäminen niissä tapauksissa, kun on päästy sovintoon, jää voimaan ikuisiksi ajoiksi. Se tarkoittaa sitä, että kun potkaisen toista ja annan tonnin rahaa, kun on päästy sovintoon, se on peruste, minkä vuoksi ei syytetä, ja yksi peruste, minkä vuoksi ei rangaista. Ehkä tulee vähän epätasa-arvoa tässä asiassa esimerkiksi sen hyväksi, jolla on varaa maksaa; sovintohan monissa tapauksissa nimenomaan tapahtuu rahalla. Se ei välttämättä ole hyvä asia. Minun käsitykseni mukaan, jos esimerkiksi pahoinpitelyrikokseen syyllistyy, rangaistuksen ansaitsee, mutta tokihan saa sopia korvauspuolen uhrin kanssa, muttei se saisi olla ehdoton syy prosessin lopettamiseen. Pelkään pahaa, että siinä tulee väärinkäytöstä joissakin tapauksissa.

Mitä tulee siihen, että tämä pitäisi Ouluun laajentaa tai koko maahan, minusta on oikein, että Tampereelle tämä sopii erikoisesti; Tampereella on huomattavasti enemmän rikollisuutta kyllä kuin Oulussa. Oulussa on asiat hoidettu kohtuudella tähän saakka, ja siinä mielessä on aivan hyvä, että laki on voimassa näissä isoissa etelän kaupungeissa. Sieltä on Lahti pois myös, mikä hämmästyttää. Mutta kyllä kiinnitin huomiota ed. Vistbackan toteamukseen, että tulee kyllä erilaisia rangaistuksia nyt eri osissa maata. On aika harvinainen systeemi se, että kun teet rikoksen Tampereella tai teet rikoksen Oulussa, tulee erilainen rangaistus. Siihen ehkä kannattaisi kiinnittää huomiota, josko tämän voisi laajentaa koko maahan. Mutta en minä nyt välttämättä haluaisi tähän listaan Oulua erikoisesti. Ei tämä niin suuri ja merkittävä muutos kuitenkaan ole.

Kun on tavattu täällä moittia hallitusta ja ministereitä erikoisesti, olisin halunnut antaa kiitosta ministeri Häkämiehelle. Tämän lakipaketin yhteydessä oli laki, joka koski henkilöä, joka on alle 18-vuotiaana syyllistynyt rikokseen ja saanut siitä sakkorangaistuksen eikä sakkoa maksa. Vaikka henkilön ollessa 20-vuotias sakko tulisi maksuun, sitä ei olisi voitu muuntaa vankeudeksi ollenkaan. Tämä on vedetty tästä pois. Sehän olisi murentanut kokonaisuudessaan sakon merkityksen, jos nuori olisi tiennyt 12—15-vuotiaana, että mitään rikoksia, mistä pääsee sakolla, ei koskaan hänelle muunneta kuitenkaan vankeudeksi. Lain poisvetäminen oli merkittävä ministeriteko.

Ed. V e h k a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä nyt myöskin ed. Myllyniemi käsitteli kysymystä, kokeilu vaiko ei. Nimittäin tässä on kysymys kolmen vuoden kokeilusta, ja minä olen kyllä ymmärtänyt kokeilulla sitä, että se on vaihtoehto sille, että olisi yleinen sovellutus. Tässä on sanottu, että 30 prosenttia väestöstä olisi tämän kokeilun piirissä. Minun

mielestäni tämä käyty keskustelu on sillä tavalla tärkeä, että on esitetty se kysymys, onko tämä sen laatuista toimintaa ollenkaan, mitä pitäisi kokeilujen kautta lähestyä. Jos tämmöinen tasa-arvovaatimus nousee kovin suureen arvoon, silloinhan se näyttäisi osoittavan, että kokeilujen sijasta on toimintaa vain kehitettävä kaikkialla maassa yhtä jalkaa. Tässä varmasti tulee valiokunnassa paljon pohdittavaa juuri tästä näkökulmasta, kumman asian tässä halutaan painavan enemmän. Itse kannattaisin kokeilujen tietä.

Ed. L i n d é n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman hämmästyin ed. Myllyniemen kantaa siihen, kun ed. T. Pohjola esitti, että Oulu liitettäisiin mukaan tähän kokeiluun. Kun Oulussa oli ns. kristalliyö, jolloin oli valtavan suuri ja väkivaltainen nuorisomellakka juuri ennen koulujen alkua elokuussa Oulun kaupungissa, ed. Myllyniemi toimi silloin poliisiviranomaisena Oulussa. Olisin odottanut, että hän olisi hyvinkin lämpimästi kannattanut ed. T. Pohjolan esitystä. Se, onko Oulussa enemmän nuorisorikollisuutta kuin Tampereella, on asia erikseen. Mutta mielestäni Oulussa on ollut ongelmia nuorisorikollisuuden kanssa, ja uskon, että Oulusta saataisiin hieman erilaisia kokemuksia kuin pääkaupunkiseudulta tätä nuorisorangaistusta kokeiltaessa.

Siinä yhdyn ed. Vehkaojaan, että kokeilu on kokeilu ja koko maata ei silloin voine liittää mukaan, mutta näen tämän asian hyvin tärkeänä ja uskon, että me oululaiset pystyisimme antamaan ennalta ehkäisevästä ja korjaavasta sosiaali- ja nuorisotoimen yhteistyöstä tärkeää lisäsisältöä tähän kokeiluun.

Ed. T a h v a n a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin ed. Myllyniemelle ja ed. Aittoniemelle halunnut lähinnä kommentoida ja vastata, että olen heidän kanssaan eri mieltä tämän kaltaisten kokeilujen tarpeellisuudesta. Päinvastoin mielestäni tämän tyyppisiä esityksiä täytyy tehdä nimenomaan sen takia, että näillä nuorilla, jotka tähän kokeiluun varmasti tulisivat, on useimmiten aika huono tausta, heillä ei ole koulutuksesta eikä työelämästä kokemuksia. Kun olemme tämän tyyppistä lainsäädäntöä myös muulla alueella tehneet nuorten hyväksi, miksemme tekisi myös rikoslainsäädännön puolella, jossa yleisestävät ja erityisestävät vaikutukset, joista me aina keskustelemme, saataisiin konkreettisesti näytettyä nuorille? Kyllä se kova työkin on rangaistus. Olen itsekin tehnyt sitä.

Ed. T. P o h j o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hyvin hämmästynyt ed. Myllyniemen käyttämästä puheenvuorosta. Kun tässä kolme edellistä puheenvuoroa ovat olleet poliisiviranomaisten käyttämiä, niin tuntuu, että paras tapa rangaista nuoria on se, että lisätään ehdottomia vankeusrangaistuksia, arestia jne. Minä koen kyllä niin, että jos halutaan nuorten asioita hoitaa parhaalla mahdollisella tavalla, niin se, että tuetaan heidän oman elämänhallintansa kehittämistä ja muuta, on se tapa, jolla nuoria parhaiten autetaan, että he eivät syrjäydy eivätkä joudu vankilakierteeseen.

Ed. M y l l y n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joka vitsaa säästää, ei lastaan kyllä rakasta. Kyllä rangaistuksen joka tapauksessa pitäisi tulla todellakin. Emmehän me tätä vastustaneet, mutta esimerkiksi minä olin sitä mieltä selkeästi, että tämä ei ole mikään suuri merkittävä asia, mutta onhan tämä nyt kuitenkin hyvään suuntaan menossa.

Minä todellakin siinä kristalliyössä olin se poliisi, sanoisinko: päällikkö peräti, joka lähdin poliisien kanssa karkuun, kun nuoret rupesivat hajottamaan paikkoja. Sen vuoksi voisinkin sanoa 34 vuoden poliisimieskokemuksen perusteella, että kyllä meillä nyt on varmasti käsitys siitä, mikä on nuorille hyväksi. Emme me poliisitkaan heitä vastaan ole missään tapauksessa. Kyllä me tiedämme, miten heitä pitäisi kohdella ja millä tapaa rangaistuksia kohtuudella antaa. Tämänhetkiset rangaistukset ovat menneet täysin alamittaisiksi, ei oikeastaan kukaan saa mitään, ja se ei ole nuorten etu missään tapauksessa, vaan se on heitä vastaan.

Ed. T y k k y l ä i n e n: Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnassa säädetyn yhdyskuntapalvelukokeilulainsäädännön kautta on kokeiltu nuorten rikoksentekijöiden kohtelua niin, että he ovat voineet saada yhdyskuntapalvelua, ja tämä kokeilulaki on ollut myönteinen. Rakkaus on myös sitä, että nuorille pitää antaa rajoja.

On valitettavaa, että nyky-yhteiskunnassamme ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota ennalta ehkäisevään toimintaan, johon liittyy keskeisesti kodin kasvatustyö, koulun kasvatustyö ja myös tietenkin tietynlainen tapakasvatus. Nämä valitettavasti ovat menneinä aikoina arvostettuja asioita, jotka pitäisi uudelleen nostaa esille. Sen johdosta toivoisinkin, että kun tätä uutta lakia käsitellään lakivaliokunnassa, eli nuorisorangaistuksen kokeilemista ja siihen liit-

tyviä muita lakeja, siinä otettaisiin huomioon nimenomaan ennalta ehkäisevä valistustoiminta. Esimerkiksi me tiedämme, että huumausaineiden käyttö on valtavasti lisääntynyt nuorten keskuudessa, ja tähän olennaisesti on vaikuttanut myös se, että tällä hetkellä maassamme on vaikea työllisyystilanne nuorten kohdalla. Huumausaineiden lisääntyminen ja yleensäkin nuorisorikollisuuden lisääntyminen käsittävät koko Suomen.

Enää eivät kodit ja perheet pysty vastaamaan niihin haasteisiin, joita niillä on ja joihin niiden tulisi vastata. Sen johdosta onkin tärkeää, että olemme saaneet käsittelyyn tämän lain kokeilulakina ja että nämä nuoret saavat vankilarangaistuksen sijasta mahdollisuuden tehdä työtä ja työ tapahtuu ohjauksen alaisena, jossa on mukana myös alan asiantuntijoita. Tämä mielestäni on tarpeellinen ja tärkeä lakiuudistus.

Mitä tulee soveltamisalaan, mielestäni soveltamisala voisi olla laajempi kuin lain 1 §:ssä sanotaan. Nämä kaikki ongelmat ovat koko maassa. Vaikka joku sanoi, että tämähän on kokeilulaki, toteaisin, että olemme jo kokeilleet yhdyskuntapalvelulailla eli tämä voisi olla sellainen, josta tulisi pysyväisluontoinen laki.

Kiinnitän huomiota myös voimaantulon jälkeen oleviin perusteluihin sivulla 21. Tässähän on seuraamusten ankaruussuhde, joka on jossakin määrin tulkinnanvarainen. Sen johdosta on tarpeen säätää tämä laki lähinnä lain ajallisesta ulottuvuudesta. Toivoisin, että tämä myös toteutettaisiin maassamme ja että lakivaliokunta asiaa käsitellessään voisi kirjata ennalta ehkäisevän valistustoiminnan mietintöönsä.

Ed. T u l o n e n : Arvoisa puhemies! Lakiesitys on erittäin kannatettava. Täällä on puhuttu paljon ennaltaehkäisystä. Nimenomaan siltä kannalta itsekin ajattelen. En pidä tätä mitenkään liian merkityksettömänä lakina, toisin kuin ed. Myllyniemi totesi. Se saattaa olla useille nuorille hyvinkin merkityksellinen, koska kaikki tiedämme, että kun nuori joutuu vankilakierteeseen, siellä opitaan rikollisuutta. Se maksaa yhteiskunnalle. Jos tällä lakiesityksellä sitten, kun kokeilujen kautta tähän siirrytään, saadaan aikaan jotain positiivista tässä ongelmakentässä, mielestäni se täytyy silloin tehdä.

Kun lakivaliokunta kuuntelee asiantuntijoita, toivoisin, että kuunneltaisiin myös muita kuin kriminaaliyhteisöstä tulevia, koska heillä saattaa olla jotenkin erilainen käsitys lain laajuudesta.

Toinen asia, mitä toivoisin lakivaliokunnan miettivän, on se, että kun yhteiskuntapalveluna sovitetaan rikosta, mikä on silloin työttömyyskorvauksen suhde nuoren asemaan. Mielestäni sitä ei saisi ottaa tähän yhteyteen, koska tämän lain hengen kai pitäisi olla se, että vapaa-aikana tehdään yhdyskuntatyötä.

Ed. M y l l y n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun esitettiin, että tämä laajennettaisiin koko maahan, emme toki sillä tavalla voi olla, ettei voisi esimerkiksi Oulua tähän ottaa. Ei sellaista väärinkäsitystä pidä tulla. Jollakin tapaa olen tullut pessimistiseksi, kun lakeja ja rangaistuksia on niin hirveän paljon vuosikymmenet jo lievennetty ja lievennetty. Ei tämä siinä mielessä niin valtava parannus ole, mutta toki tämä on eteenpäinmenoa. Tämä voitaisiin, aivan kuten ilmeisesti ed. Vehkaoja jo täällä sanoi, pysyväksikin laittaa. Ei tämä varmasti mikään huono asia ole. Parempaan suuntaan ollaan menossa, mutta olisin kaivannut vielä sitä parin kolmen päivän arestirangaistusta — se on huono sana — jotakin turvassa pitämistä, sanoisinko, oikeastaan nuorelta itseltään turvassa, ettei hän pääse tekemään pahojaan enemmän.

Ed. R. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena edustajien Tykkyläinen, Myllyniemi ja myös Tulonen kommentteihin haluaisin tuoda toki julki sen saman, minkä ed. Tykkyläinenkin otti esille, eli eettistä kasvatusta ja käsitystä oikeasta ja väärästä ei ehkä meillä tuoda riittävästi kotikasvatuksessa eikä välttämättä koulussakaan esille. On jäänyt sellaiselle ei kenenkään -maalle sen asian ja viestin perille vieminen. Tuntuu, että nuoriso hyvin usein aivan kokeilu- ja leikkimielellä syyllistyy sellaisiin tekemisiin ja häiriöihin, pieneen kiusantekoon ja ilkeyteen, jonka seuraukset voivat olla hyvinkin rajuja. Siinä mielessä kokeilu on aivan hyvä.

En välttämättä halua, että lakia sovellettaisiin koko maassa, vaan lähinnä tämä keskittyy etelän isoille paikkakunnille. Mutta aivan niin kuin tuli aikaisemmin esille, Oulu on hyvin erityyppinen paikkakunta. Meillä on myös Väli-Suomen pienempiä, muutaman kymmenentuhannen asukkaan paikkakuntia, joilla olisi ollut hyvä kokeilla, koska ei siellä ole ongelmatonta. Huumeet ovat tulleet rajojen aukeamisen ja liikkumisen vapauden mukana hyvin pitkälle Väli-Suomeenkin. Siellä ovat järjestyksenvalvojat ihmeissään resurssipulansa vuoksi, kuinka näihin voi puuttua.

Ed. R ä s ä n e n: Arvoisa rouva puhemies! Myös minun mielestäni tällainen uusi nuorisorangaistusmuoto on varsin tervetullut kokeilu, joka parhaimmillaan voisi palvella toisaalta kasvatuksellisia näkökohtia ja toisaalta muun yhteiskunnan suojelua ja turvallisuuden tarpeita nuorisorikollisuuden suhteen. Erityisesti valvontakomponentin kautta suojelu voisi parantua. Tällä hetkellä ehdollinen vankeusrangaistus ei toimi siinä mielessä.

Nuorisopalvelun idea on myös hyvä. Sen hyvänä pyrkimyksenä on vastuuntunnon kasvattaminen nuoressa. Toki nähtäväksi jää kokeilun myötä ja ajan kanssa, millainen hyöty tästä jää.

Uuden rangaistusjärjestelmän kehittäminen on senkin vuoksi erityisen tarpeen nuorille rikoksentekijöille, että ehdottomasta vankeusrangaistuksesta on ilmeisiä haittoja nuorelle ihmiselle. Perinteinen vankeusrangaistus ei hyödytä eikä palvele kasvatuksellisia päämääriä nuoren kohdalla. Toisaalta ehdollinen vankeusrangaistus ei selkeästi osoita nuorelle, että hän joutuu suorittamaan konkreettisen rangaistuksen eikä tule vain pitkälle tulevaisuuteen ulottuvan epämääräisen uhan kohteeksi. Ehdollisen vankeusrangaistuksen haittapuolena on myös se, että ehdolliset vankeusrangaistukset usein kasautuvat ja saattavat johtaa aikaa myöten tehtyjen uusien rikosten johdosta varsin pitkiin laitosrangaistuksiin.

Kaiken kaikkiaan mielestäni on hyvä, että erityyppisille rikoksentekijöille kehitetään ja tulisi entistä ennakkoluulottomammin kehittää soveltuvia uusia rangaistusmuotoja, joissa olisivat sekä kasvatuksellinen puoli että toisaalta yhteiskuntaa suojeleva puoli paremmin mietittyinä. Haluan tässä yhteydessä mainita myös muun tyyppisiä rikoksentekijöitä, varsinkin vakaviin rikoksiin syyllistyneitä: kriminaalipotilaat ja toisaalta esimerkiksi pedofiilit, joiden hoito ja valvonta vaatisivat paljon kehittämistä. Suomessa näiden suhteen ollaan tällä hetkellä valitettavasti lapsenkengissä moniin muihin maihin verrattuna, joissa on järjestetty velvoitettua kuntoutusta ja tehokasta valvontaa.

Itse asiassa maassamme on menty esimerkiksi kriminaalipotilaiden suhteen taaksepäin, kun avohoitojärjestelmää muutettiin niin, että maallikkovalvoja poistettiin, samoin mahdollisuus ilmoittaa potilaasta poliisille ja myös valvontaaikaa lyhennettiin. Määräaikaisvalvonnastakin on käytännössä tullut vapaaehtoista. Kaikki tämä on johtanut siihen, että hoidetut kriminaalipotilaat ovat myöhemmin avohoidossa syyllistyneet lukuisiin vakaviin väkivallantekoihin. Sen vuoksi myös tässä ryhmässä mielestäni tulisi suunnitella uudenlaisia rangaistusmuotoja samaten kuin myös mainitsemieni pedofiilirikoksiin syyllistyneiden henkilöiden kohdalla, joiden taipumus uusia rikoksensa on erittäin suuri.

Tässä keskustelussa heitettiin ajatus rikosoikeudellisen vastuun ikärajan alentamisesta, ja itsekin kyllä kannattaisin sen harkitsemista. On varsin hyvin tiedossa, että 15 vuoden ikärajaa käytetään hyväksi niin, että rikokset teetetään alle 15-vuotiailla, mikä on erittäin vahingollista näiden nuorten ja lasten kannalta. Sen vuoksi ajattelen, että olisi tarpeen harkita myös alle 15-vuotiaisiin, esimerkiksi 13 vuodesta ylöspäin, soveltuvaa rikosoikeudellista vastuuta, rangaistusjärjestelmää, jossa hyvin huomioitaisiin myös lastensuojelulliset näkökohdat.

Ed. T i u s a n e n: Arvoisa puhemies! Kodit todella eivät tällä hetkellä jaksa kasvattaa eivätkä perheet oikein jaksa pysyä yhdessäkään, vaan hajoavat. Sähköisiä viestimiä käytetään mitä alhaisimmalla tavalla hyväksi sekä videolevityksen kautta että tv:n. Voisi sanoa, että myös tv on fyysisen väkivallan lähde vastaanottajalle ihan kehdosta eteenpäin. Tämä koulutus tietysti jollakin tavalla sitten tulee kantamaan kielteisen hedelmänsä, joka on lisääntynyt väkivalta, lisääntynyt rikollisuus. Se on pitkälti yhteiskunnallinen ongelma.

Tähän taustaan nähden lakiesitys on myönteinen ja nimenomaan siinä mielessä, että valvonnan keskeinen osa olisi tehdyn rikoksen ja sen vaikutusten selvittämisessä. Ehdollisen vankeusrangaistuksen ongelma, joka täällä on tullut usein esille, on aito. Se on ikään kuin ei mitään, ja siihen pitäisi saada selvästi parannusta. Siihen hallituksen esitys antaa mahdollisuuksia.

Ed. Räsäsen huolenaiheeseen kriminaalipotilaista yhdyn, mutta pikemmin kuin rangaistusten kiristämistä vaatisin nimenomaan huolehtimista, kuntouttamista ja hoitoa. Jatkovalvontaan, johon ed. Räsänen viittasi, haluaisin myös parannusta. Tilanne on mennyt todella huonompaan suuntaan.

Ed. V ä h ä n ä k k i: Arvoisa puhemies! Kuuntelin ed. Räsäsen puheenvuoron loppuosaa tuolta toisesta huoneesta ja aivan loput täällä. Kun hän kajosi rangaistusikärajaan, rikosoikeudellisen vastuun alentamiseen 13:een, niin sanoisin, että kyllähän toki maailmassa on ollut histo-

rian saatossa jopa niin, että alle viisivuotiaita rangaistiin tekosistaan tuomioistuimen kautta, mutta mitä enemmän yhteiskunta eri maissa on kehittynyt sitä enemmän on annettu vastuuta perheille ja päädytty nimenomaan länsimaissa aika pitkälti 15 vuoteen. Tosin puhetta on ollut aina silloin tällöin alentamisesta, koska rikollisuus on mennyt jo nuorempiin ikäluokkiin. Mutta edelleen kyllä Suomessa, kun viimeksi eduskunnassa asiasta keskusteltiin, luotetaan suomalaiseen kasvattajaan.

Mitä tulee vankeusrangaistukseen, niin itse rangaistus ei käytännössä paranna ketään, vaikka sen kautta pyritään kasvattamaan henkilöstä yhteiskuntakelpoinen kansalainen, ja sen vuoksi myös nyt esitetyn mukainen järjestelmä on tarkoitus luoda. Toisin sanoen nuori, joka hairahtuu ensimmäisen ja vaikka lievästi vielä toisenkin kerran, ei välttämättä aina joudu vankilan kovan kurinpidon ja toverikurin pariin ja kovien kundien joukkoon, vaan saa ensi alkuun lievemmin tuta sen ikävän, minkä yhteiskunnan kolhaisu hänen kohdallaan on aiheuttanut.

Ed. Tulonen: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu siitä, minkälaisia ne rikokset ovat, mitä nuoret tekevät, ja minkälaisia rangaistuksia ilman sovittelukokeilua voitaisiin ottaa käytäntöön. Tampereellahan on ollut Sovitaan-kokeilu, ja valitettavasti on niin, että kun oli ajateltu, että omaisuuteen kohdistuvia rikoksia katseltaisiin eri lailla, niin trendi on kääntynyt siihen, että lähestulkoon kaikki tapaukset liittyvät rattijuoppouteen.

Kun lakiesitystä käsitellään lakivaliokunnassa, varmasti nousee esiin se, mitä sopiminen sisällään pitää, minkätapaisia rikoksia sovitellaan. Tampereen kokeilu tietysti pikkuisen lisää jäitä hattuun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

5) Hallituksen esitys laiksi kuntalain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 110/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Mikkola: Arvoisa puhemies! Olen hallintovaliokunnan jäsen, ja siinä mielessä on hiukan epäjohdonmukaista, että tulen lähetekeskustelussa käyttämään puheenvuoron, mutta tässä on minusta niin laajakantoisesta muutoksesta kysymys, että tätä pitäisi ehkä jopa eduskuntaryhmässä käsitellä.

Puhun nyt kuntalain 79 §:n 2 momentin muutoksesta tässä kohtaa ainoastaan. 79 §:hän sisältää kuntalaissa kuntayhtymien perussopimuksen muutokset. Voimassa oleva kuntalakihan edellyttää, että kuntayhtymien perussopimukset saatetaan kuntalain edellyttämälle tasolle tämän vuoden loppuun mennessä. Siinä mielessä tällä asialla on kiire, koska kuntayhtymissä pitäisi tämän vuoden loppuun mennessä saattaa perussopimukset asianmukaiseen kuntoon.

79 §:n 2 momentti koskee ns. pakkokuntayhtymiä eli sairaanhoitopiirejä ensisijaisesti. Kuntalaissa on määräys, että pakkokuntayhtymien, siis sairaanhoitopiirien, perussopimusten keskeisistä osista täytyy vallita kuntien kesken yksimielisyys. Niitä ei voida muuttaa kuin yksimielisellä päätöksellä, mikä on osoittautunut epätarkoituksenmukaiseksi, koska on isoja sairaanhoitopiirejä, esimerkiksi Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä on 58 kuntaa, ja yhdenkin kunnan veto-oikeus estää muutoksen. Se on epätarkoituksenmukaista.

Nyt ehdotetaan, että pakkokuntayhtymissä voitaisiin tehdä perussopimukseen muutokset, jos kaksi kolmasosaa kunnista niitä kannattaa. Luen hallituksen esityksen pääasiallista sisältöä käsittelevästä tekstistä tämän kohdan: "Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntalakia niin, että niissä kuntayhtymissä, joissa kunnan on lain mukaan oltava kuntayhtymän jäsen jollakin toimialalla ja määrätyllä alueella, voitaisiin kuntayhtymän perussopimusta muuttaa jäsenkuntien yksimielisyyttä vaatimatta jäsenkuntien kahden kolmasosan enemmistöllä myös siltä osin kuin on kysymys kuntayhtymän toimielinten jäsenten tai yhtymäkokousedustajien äänivallan perusteista, jäsenkuntien maksuosuuksista ja niiden osuudesta kuntayhtymän varoihin sekä niiden vastuusta kuntayhtymän veloista." Siis säädetään erittäin keskeisistä asioista: äänivallasta, maksuperusteiden jakautumisesta, veloista ja varoista.

Nyt on ajateltu tässä kohtaa, että vaikka yksi kolmasosa kunnista vastustaa, sopimus voidaan muuttaa, jos kaksi kolmasosaa kunnista sitä kan-

nattaa. Mielestäni tätä ei ole ajateltu puoliväliinkään. Voi kysyä, mikä vika siinä on. Otan kaksi esimerkkiä.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä on 58 kuntaa. Siten 39 kuntaa voi muuttaa perussopimuksen, siis maksuosuudet, velkasuhteet, omaisuusjärjestelyt, äänivallat, eikä 19 kunnan vastustus auta. Otetaan 19 suurinta kuntaa ja sanotaan, että pienet kunnat päättäisivät yhtäkkiä, että jaaha, pistetään isot kunnat maksamaan, tehdään maksuperusteet sellaisiksi, että 19 suurinta kuntaa maksaa. Sairaanhoitopiirissä on 440 000 asukasta. 19 suurimman kunnan asukasluku on 370 000 ja 39 pienemmän kunnan 70 000, siis alle 20 prosenttia. Alle 20 prosenttia voi päättää siitä, että toiset maksavat viulut, maksavat velat; ne voivat muuttaa perussopimuksen.

Esityksessä ei ole mukana ollenkaan asukaslukua. Sanotaan vain, että kaksi kolmasosaa kunnista, mutta minusta pitäisi olla kuitenkin niin, että näissä kunnissa täytyy samalla olla asukkaiden enemmistö. En sano, että asukasluvun täytyy olla kaksi kolmasosaa, vaan enemmistö, jotta vähemmistö ei voi muuttaa valtasuhteita.

Hyksin kohdalla tilanne on vielä pahempi, Hyksissä on 34 kuntaa osakkaana. Näiden kuntien asukasluku on 1 300 000, ja 23 kuntaa voi muuttaa koko järjestelmän maksuosuudet. Niiden asukasluku on alle 200 000 eli alle 15 prosenttia.

Eihän näin ole tarkoitettu, vaan täytyy olla kaksi kolmasosaa kunnista ja asukkaiden enemmistö. Silloin ei ketään sorreta. Silloin ei vähemmistö sorra ja taas pieniä kuntia suojellaan, mutta niitä täytyy olla kuitenkin kaksi kolmasosaa koko määrästä.

Kun tähän asti on vaadittu ehdotonta yksimielisyyttä, niin nyt mennään toiseen äärimmäisyyteen ja viedään koko juttu aivan hakoteille. Esitystä pitäisi nyt ihan vakavasti muuttaa niin, että vaaditaan kaksi kolmasosaa kuntien määrästä, joiden tulee kuitenkin edustaa asukkaiden enemmistöä. Muutenhan koko järjestelmä menee aivan hassuksi. Luulen, että tästä ei voisi oikeastaan olla asiallisilla perusteilla edes eri mieltä; tätähän ei ole mietitty ollenkaan tältä kannalta.

Tämähän nimittäin ei ole pelkästään Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin eikä Hyksin ongelma. En ole kaikkia sairaanhoitopiirejä käynyt läpi, mutta vaikkapa Kuopion ja Oulun piireissä kolmannes suurimmista kunnista muodostavat selvästi yli puolet asukasluvusta. Suurimmassa osassa kävisi niin, että vähemmistö määräisi maksuosuudet ja muut, ja tämähän ei voi olla tarkoituksenmukaista eikä missään nimessä oikein eikä kohtuullista.

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on, voidaan kai sanoa, oikean suuntainen mutta riittämätön. Poistaessaan yhtä ongelmaa se luo kyllä todella uusia ongelmia. Ymmärrän kyllä hyvin hallituksen esityksen lähtökohdat. Siinä yritetään se kohtuuton tilanne saada poistetuksi, että on yksittäinen kunta, joka jarruttaa. Mutta kun nyt muutoksiin mennään, soisin, että liikuttaisiin juuri siihen suuntaan, kuin ed. Mikkola sanoi, ja tuotaisiin paljon tätä esitystä kohtuullisempi ratkaisu tähän asiaan.

Kiinnitin huomiota myös hallituksen esityksen vähän erikoisiin perusteluihin. Tavallaan tätä perustellaan tehokkuudella ja sanotaan jopa näin, että kun sairaanhoitopiiri toimii erikoissairaanhoitopalveluja tuottavana järjestelmänä, sen tulisi toimia liiketalousmaisen tehokkaasti ja tuottaa palvelut taloudellisesti. Ennen kaikkea virkkeen viimeinen osa liittyy minusta oikeastaan aika vähän käsillä olevaan asiaan. On turha hakea niin kaukaa tällaisia perusteluja tähän muutokseen. Minusta pääasiassa ne perustelut liittyvät siihen, että yksittäisen jarrumiehen mahdollisuuksia nyt vähennetään. Mutta Suomessa on aika siirtyä siihen, että kuitenkin jonkinlaista enemmistöä päätöksenteossa edellytetään. Kunta yksikkönä on kovin vaihteleva, niin kuin on nähty Suomessa. Ed. Mikkolan esitys, että rinnalle otetaan lisäehto väestön osalta, on toivon mukaan saava myös kannatusta valiokunnassa.

Edustajat Paasilinna ja Niinistö merkitään läsnä oleviksi.

Ed. T u l o n e n : Arvoisa puhemies! Minusta lakiesitys sinänsä periaatteessa on erittäin kannatettava. Jos ajatellaan, mistä kuntayhtymien perussopimuksen muutokset ovat lähteneet, ne ovat lähteneet nimenomaan sairaanhoitopiireistä. Kaikki ehkä tiedämme, että nykyiset sairaanhoitopiirit organisaatioltaan ovat liian jähmeitä, vaikka niiden johtosääntöjä kaiken aikaa muutetaan. Se on erittäin kallis järjestelmä, kuntayhtymistä kallein järjestelmä ajatellen pelkästään organisaationa; en puhu hoidollisista rahoista. Sii-

nä mielessä tiedän moniakin sairaanhoitopiirejä, jotka kantavat myös miljoonapiirin vastuuta. On erittäin ongelmallista tehdä pieniäkään muutoksia, koska määräenemmistöä ei ole ollut kuntayhtymän säännöksessä, eli tämä lakiesitys tulee todella tarpeeseen.

Mitä tulee ed. Mikkolan huomioon, on todella näin, että varmasti pienet kunnat nousevat tässä barrikadeille. Se on aivan selvä asia. Tietysti, jotta ei tallota ketään jalkoihin, olisi ehkä otettava myös asukkaiden enemmistö tavalla tai toisella valiokunnassa huomioon, kun lakiesitystä valmistellaan.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Näkisin niin, että lähtökohta kuntalain muuttamiseen on niistä ongelmista todella kiinni, jotka ovat sairaanhoitopiireissä. Nehän ovat ennen muuta taloudellisia, myös organisatorisia. Meillä on pieniä sairaanhoitopiirejä, ja niiden yhteistyö on varsin ontuvaa. Se, että kunnat nimenomaan säästävät sairaanhoitopiirien kustannuksella, on tietysti tosiasia. Pystytäänkö näitä ongelmia nyt tällä tavalla ratkaisemaan, että muutetaan kuntalakia? Tähän kysymykseen voi tietysti vastata, että ehkä osaksi.

Mutta itse suuret ongelmat jäävät sinne taakse, ne jotka tämän epävarmuuden synnyttävät sairaanhoitopiireissä, siis sairaaloissa tapahtuvaan hoitotyöhön, joka on tietysti aivan jokapäiväistä, meille välttämätöntä työtä, mutta resurssit siihen ovat liian pienet.

Ed. Mikkolan esiin nostama ongelma on sen kaltainen, että se on syytä huomioida. Mutta on syytä huomioida myös se, että pienten kuntien kohdalla ei jouduta taas sellaiseen tilanteeseen, että niiden asemaa heikennetään ehkä joidenkin muiden edun avulla ja heidän kustannuksellaan.

Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on varmaankin saman kaltaista kuin Euroopan unionissa, kun puhutaan siitä, mikä on pienen ja suuremman valtion sananvalta päätöksenteossa, painoarvo. Me puhumme vain nyt kunnista, siellä puhutaan valtioista.

Ed. M i k k o l a : Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota vain siihen, että minähän olin sitä mieltä, että tämä on pakko tehdä, siis yksi kunta ei voi estää. Ed. Tiusanen, sanoin, jos olisitte jaksanut kuunnella, että 2/3 kuntien määrästä ja asukkaista riittää puolet. Ei tarvitse olla asukkaista esimerkiksi kahta kolmasosaa, koska silloinhan tulisi sellainen tilanne, että suurissa yhtymissä yksi kunta voisi, esimerkiksi Helsinki tai Turku tai ilmeisesti Tampere, yksin estää päätökset, mutta jos vaaditaan asukasmäärästä vähintään puolet, siinä täytyy olla aina useita kuntia vastustamassa. Mutta nythän se menee aivan takaperoiseksi. Mutta siis aina 2/3 kuntien määrästä täytyy olla. Silloin tulevat aina pienet kunnat myös riittävästi huomioon otetuiksi. Tämä on se oleellinen asia.

Mitä tulee muihin muutoksiin ja mitkä ovat sairaanhoitopiirien muut ongelmat, lakiesityshän ei niitä ollenkaan käsittele. Tässähän on vain perussopimuksista kysymys. Sanon, että tällä on tavattoman kova kiire, koska perussopimusten täytyy olla kuntalain edellyttämässä muodossa tämän vuoden loppuun mennessä.

Ed. P o l v i : Arvoisa puhemies! On oikeastaan helppo yhtyä ed. Mikkolan ajatuksiin. Kun kuntalaki saatettiin nykymuotoon viime kaudella kyseisen säännöksen osalta, siitä käytiin kohtalaisen laaja keskustelu toisen käsittelyn yhteydessä, joka käytiin ajankohtana, jolloin keskustelun kuuntelijoita oli verrattain vähän paikalla. Ongelma tiedostettiin siinä yhteydessä, ja se ongelma oikeastaan on laajempikin, kuin tässä keskustelussa on tullut esille. Se koskee myös 79 §:n 1 momenttia. Silloin aikoinaan totesin puheenvuorossani, että tähän pykälään joudutaan väistämättä palaamaan. Yksi kunta voi jäykistää koko toiminnan kuntayhtymissä nykysäännösten mukaan, aivan niin kuin ed. Mikkola totesi. Siinä mielessä muutosesitys on tarpeen ottaa huomioon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

6) Hallituksen esitys laiksi palo- ja pelastustoimesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 111/1996 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti hallintovaliokuntaan.

7) Hallituksen esitys laiksi kiinteistörekisterilain muuttamisesta

Hallituksen esitys 112/1996 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

8) Hallituksen esitys laiksi eräistä vesitilusjärjestelyistä annetun lain 7 a ja 8 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 113/1996 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

9) Hallituksen esitys laiksi kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 114/1996 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

10) Hallituksen esitys laiksi yksityisistä teistä annetun lain 37 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 115/1996 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti liikennevaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys laiksi eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 116/1996 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

12) Hallituksen esitys laiksi ydinenergialain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 117/1996 vp

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. P u h j o: Arvoisa puhemies! Yleisperusteluissa sanotaan: "Ydinenergialain — mukaan sen, jonka toiminnan seurauksena syntyy tai on syntynyt ydinjätettä, on huolehdittava kaikista näiden jätteiden ydinjätehuoltoon kuuluvista toimenpiteistä ja niiden asianmukaisesta valmistelusta." Edelleen mainitaan: "Lähtökohtana on, että jos jätehuoltovelvollinen ei jostain syystä kykenisikään enää huolehtimaan jätehuollosta, valtiolla on riittävät takeet siitä, että kustannukset eivät lankea maksettaviksi yhteiskunnan varoista."

Tämän takia on kerätty ydinjätehuoltomaksua valtion ydinjätehuoltorahastoon. Minulle on tullut sellainen kuva, että nämä rahastomaksut ovat aivan liian pieniä vastaisen varalle varautumiseen. Nimittäin siinä vaiheessa, kun näiden laitosten toiminta loppuu, alta aikayksikön on tietenkin edessä yrityksen lopettaminen vähintään konkurssin takia. Jätehuolto ei tietenkään käsitä vain muutamia vuosia vaan vuosituhansia, enkä usko, että niitä hommia mitenkään talkoilla tehdään, vaan siitä tulee yhteiskunnalle kustannuksia. Vaikka asiaan ei itse lakiesityksessä nyt puututa, mielestäni näihin ydinjätehuoltomaksuihin pitäisi vielä jossakin vaiheessa puuttua.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

13) Hallituksen esitys laeiksi lääkelain ja apteekkimaksusta annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 118/1996 vp

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. V e h k a o j a: Arvoisa puhemies! Kun tällainen esitys tulee, ensimmäisenä tekee itsellensä kysymyksen: Onko esitys hyvä vai huono ja kenen kannalta? Tässähän esitetään, että apteekkilupaa ei enää jatkossa tiukasti sidottaisi vahvistetulle alueelle, vaan se voitaisiin antaa tiettyyn kuntaan tai sen osaan.

Kun tällainen esitys tehdään, tietysti ensiksi kysytään, onko ollut ongelmia tämänpäiväisessä tilanteessa ja keiden kannalta. Asiakkaan kannalta en ole havainnut suuria ongelmia siitä, vaan viimeaikainen kehityshän on ollut sellainen, että kunnissa ja kaupungeissa eri kaupunginosissa on aika kiitettävällä tavalla saatu lisääkin apteekkeja niin, että asiakkaiden lääkkeiden noutomatkat on saatu aika kohtuullisiksi.

Jos katsoo, mikä tähän lainmuutokseen voi pakottaa, esityksen perusteluista selviää, että EU ei pakota tätä muutosta tekemään, vaan siellä on

todettu, että kansallisella päätöksellä nimenomaan lääkkeiden vähittäisjakelu voidaan suorittaa, niin kuin itse halutaan.

Sen sijaan tulee näkyviin, että esitykseen on tultu lähinnä kilpailuviraston aktiviteetin johdosta, kun se on vuonna 1995 katsonut, että apteekkilupajärjestelmä on nykyisellään kilpailua estävä, ja todennut, että sitä olisi syytä muuttaa. Kuitenkaan ei ole tullut tarkemmin esityksessä esiin, mitkä ovat ne erityiset seikat, jotka tähän olisivat johtamassa. Minusta se on aika epäloogista. Jos EU:n kannalta nähdään, että se on asia, joka voidaan kansallisesti päättää, tavallaan silloinhan on annettu myöten sille näkökulmalle, että se on aihepiiri, jossa kilpailumenettely ei ole välttämätön.

Arvoisa puhemies! Kun EU:ssa on todettu, että se on kansallisesti päätettävä asia, niin samalla mielestäni on otettu kantaa siihen, että lääkkeiden vähittäisjakelussa ei tarvitsekaan noudattaa samoja kilpailusääntöjä kuin muussa jakelussa. Sen takia hämmästyttää, että kotimainen kilpailuvirasto on tässä asiassa näin voimakkaasti liikkeellä.

Kilpailun lisääminen on siis tämän tarkoitus, apteekkikilpailun lisääminen. Jos mietitään, mitä vaikutuksia tällä olisi, että nyt tämä esitys hyväksyttäisiin, voin hyvin kuvitella, että Helsingissä ja muissa suuremmissa kaupungeissa, joissa on useita apteekkeja tänä päivänä eri kaupunginosissa, ne kohta tämän uudistuksen jälkeen ehkä pyrkisivät hakeutumaan kaikki saman torin varrelle. Silloin tulisi kyllä asiakkaan kannalta huonompi tilanne. Toivon, että tätä seikkaa hyvin monipuolisesti nyt valiokunnan työskennellessä selvitetään.

Sen sijaan toinen ehdotus, joka tässä esityksessä tulee myös, näyttää ensi lukemalta varsin hyvältä, enkä löydä siitä moitteen sijaa. Esitys on se, että avohoitopotilaiden mahdollisuudet saada vastikkeetta esimerkiksi sairaala-apteekista tai lääkevarastosta lääkkeitä tulisivat paranemaan. Siltä osin toivon menestystä tämän hankkeen kohdalle.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Tämä, että apteekin perustamisluvassa ei enää määrättäisi tiettyä yksilöllistä sijoittumisaluetta, saattaa kehittyä todella ongelmaksi, aivan niin kuin ed. Vehkaojakin kuvasi. Toisin sanoen kun meillä on suurempi kunta tai kaupunki, jossa on useampi kuntakeskus, tällöin apteekkien sijoittuminen yhteen pisteeseen olisi tietysti tosiasia ja lääkkeiden saanti käytännössä olisi vaikeampaa. Kaikilla ei ole mahdollisuus yksityisautoon, ei mahdollisuutta liikkua esimerkiksi vuokra-autolla jne.

Tässä onkin tällainen varsin kyseenalainen tilanne, että kilpailun esteiden ns. poistaminen tulee potilaan terveydenhoidon ja sairaanhoidon esteeksi. Eli sitä kautta syntyy uusia esteitä, jotka estävät itse tämän ongelman ratkaisemisen eli lääkkeiden saannin takaamisen — varsin paradoksaalinen tilanne. Tässä sopii todella ihmetellä, miksi kilpailuvirasto on tässä jälleen ikään kuin paavillisempi kuin paavi itse. Tämähän ei ole ainut alue, jolla Suomi kunnostautuu näin kielteisellä tavalla. On monia muita asioita, joissa varsin samalla tavalla vedotaan kilpailuun.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Yhdyn siihen huoleen, jonka edustajat Vehkaoja ja Tiusanen ovat jo tuoneet esille. En ole kuitenkaan aivan varma siitä, löytyykö kilpailuvirasto sen takaa, että nyt apteekkien perustaminen nykyjärjestelmän mukaisesti muutettaisiin siten, että sijaitsemisaluetta ei enää määriteltäisi yhtä tarkkaan kuin nykyisin. Luulen, että tämän kilpailuviraston kannanoton takaa löytyy Apteekkariliitto, sillä tiedän, että Apteekkariliitto on todellakin ollut kiinnostunut siitä, että juuri tässä suhteessa hallitus tekee nykyiseen järjestelmään muutoksen.

Ongelma on todellakin se, että esimerkiksi Helsingin, Vantaan ja Espoon kaltaisissa paikoissa ja suurkaupungeissa yleensä apteekit tulevassa järjestelmässä todennäköisesti hakeutuisivat niille alueille, joilla ikään kuin ohikulkevien ihmisten määrä on kaikkein suurin. Tämän tuloksena myös mahdollisuus ikään kuin poiketa oman asuinalueensa apteekin ohella toisessa, keskustassa olevassa apteekissa käy mahdolliseksi.

Pidän tätä huonona. En yhdy hallituksen lakiesityksen perusteluissa olevaan käsitykseen, että tämä lisäisi kilpailua. Todennäköistä on, että tämä heikentää kuluttajien mahdollisuuksia saada apteekkipalveluja nimenomaan omalla asuinalueellaan.

Ed. M. Pietikäinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Olemme varmaan kaikki yksimielisiä siitä, että sinänsä kilpailua tälle osa-alueelle tarvitaan, koska jos ei ole kilpailutilannetta, lääkeaineissa on erittäin huomattaviakin hintaeroja eri apteekkien välillä.

Mutta ymmärrän hyvin sen huolen, mikä tähän liittyy, eli sen, että erilaisista pienemmistä kaupunginosista tai kylistä jäisivät nämä palvelut pois. Siihen on syytä kiinnittää huomiota.

Mutta haluaisin kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että jo tällä hetkellä on erittäin vaikeita ongelmia siinä, miten apteekkipalveluja saadaan ns. päivystysaikoina eli illalla, yöllä ja viikonloppuina. Tämä on ongelma, joka koskee myös suuria kaupunkeja. Hämmästyksekseni huomasin juuri viime viikonloppuna oman kotikaupunkini Vantaan osalta, kun olisi pitänyt kymmenen aikaan illalla saada lääkkeitä, että apteekki oli kiinni ja lähin auki oleva oli Yliopiston Apteekki Helsingin keskustassa. Eli toivoisin, että nimenomaan päivystykseen liittyvää problematiikkaa tarkasteltaisiin, kun tätä asiaa käsitellään valiokunnassa.

Samoin huomiota olisi kiinnitettävä siihen, että sairaaloille, joihin yhä enemmän on keskitetty päivystyspisteitä ja nimenomaan suurempiin sairaaloihin, annettaisiin mahdollisuuksia käydä lääkekauppaa, kun on kysymys päivystysajoista. Siitähän aiheutuu monenlaista turhaa matkaa ja kustannuksia yhteiskunnalle, kun ihmiset joutuvat pyörittämään puoli kylää vähintään ympäri, ennen kuin saavat ne heille määrätyt lääkkeet. Joissakin tapauksissa lääkärit voivat tietysti luovuttaa sairaalan lääkekaapista tietyt lääkkeet. Mutta katson, että sitä pitäisi kyllä laajentaa niin, että samassa yhteydessä, kun käydään lääkärissä, olisi myös tämmöisissä tapauksissa mahdollisuus ostaa lääkkeet sieltä.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Kilpailu on oikeastaan poliittinen muoti-ilmiö, joka tuli esiin voimakkaana 80-luvun lopulla, ja näyttää siltä, että siitä ei tahdota eroon päästä millään. Toivottavasti jossakin vaiheessa se pysähtyy kuin ukkonen Ilomäen pirtin seinään, toisin sanoen se ei jatku, mikä nykyisin saa todella typeryyden muotoja. Esimerkiksi apteekkien kohdalla minä en näe mitään perustetta tälle kilpailuasetelmalle, siitä ei ole mitään hyötyä. Apteekkarit ovat kaikilla laidoilla samaa mieltä ja käsitykseni mukaan vilpittömästi. Päinvastoin siinä on hyvinkin suuri mahdollisuus eräille haittailmiöille, joita en nyt lähde selvittelemään, koska paikalta pidettävä puheenvuoro on varsin lyhyt.

Se, mikä tässä esityksessä on positiivista, on se, että Helsingin yliopisto menettää erivapautensa apteekkimaksukysymyksessä. Ei silti, minä pidän Yliopiston Apteekkia erittäin palvelualttiina. Se on pitkään auki ja kaikin puolin hyvä, mutta siitä huolimatta perusteet, jotka sillä olivat aikanaan apteekkimaksuista vapautuksen suhteen, ovat sitten ajat sitten menneet. Se ei enää harjoita mitään koulutuksellista toimintaa. Siinä mielessä ihan yhteiskunnallisen tasa-arvon vuoksi apteekkimaksuvapauden poistaminen on se, mitä voidaan tervehtiä tyydytyksellä.

Ed. Vehkaoja: Arvoisa puhemies! Ed. Kautto minusta otti esille hyvin tärkeän yksityiskohdan puhuessaan tästä päivystysaikaisesta lääkkeiden saannista. Voin tässä yhteydessä todeta, että myöskin Vaasan lähin päivystysaikainen apteekki on Yliopiston Apteekki Helsingissä — karrikoiden sanottuna.

Hän ajatteli, että sairaala-apteekeista tulisi voida ostaa lääkkeitä, mutta nythän on valitettavasti niin, että tämä hallituksen esitys torjuu kokonaan mahdollisuuden ostaa tai myydä; siinähän puhutaan vastikkeettomasta lääkkeiden luovutuksesta. Tämä olikin mielenkiintoinen lisä tähän keskusteluun sen vuoksi, että jos nyt kilpailuvirasto ajaa todellakin kilpailun vapauttamista, niin eikö silloin keskusteluun tulisi ottaa myöskin se, että kunnat ja kuntayhtymät olisivat vapaat kilpailemaan tällä alueella, myymään suoraan asiakkaille myöskin lääkkeitä. Mutta se on poliittinen kysymys, ja kuten kaikki täällä tiedämme, se on järjestelmällisesti — kun sitä on esitetty ehkä jo kymmeniä vuosia — aina torjuttu. Siitä eivät varmasti yksityiset apteekkarit liioin pitäisi. Mutta jos kilpailu vapautetaan, näen, että tämä asia kuuluisi aihepiirin sisällä myös keskusteltavaksi.

Ed. Laakso: Rouva puhemies! Toinen ongelma, johon mielestäni jo tässä vaiheessa on syytä kiinnittää huomiota ja joka saattaa seurata tätä lakiesitystä, on juuri kysymys Yliopiston Apteekin asemasta. Tilannehan on tällä hetkellä se, että Yliopiston apteekilla on tietty erityisoikeus siitä syystä, että apteekkimaksusta vapautuksen tuloksena syntyneitä varoja on voitu käyttää yliopistolliseen tutkimukseen.

En ymmärrä enkä hyväksy sitä eduskunnan vuonna 91 sivistysvaliokunnan aloitteesta ottamaa kantaa, jonka mukaan tämä Yliopiston Apteekin erityisasema pitäisi poistaa sillä tavalla, että viime kädessä yliopistot yhä enemmän olisivat budjettivaroista riippuvaisia muun muassa rahoittaessaan omaa tutkimustoimintaansa. Nyt apteekkimaksun maksaminen Yliopiston Apteekin osalta tämän lakiesityksen mukaan tapahtu-

maan samalla tavalla kuin muidenkin apteekkien osalta eli tässä suhteessa tämä erityisasema poistuu. Mutta ongelma on se, että hallitus aikoo selvityttää myöhemmin Yliopiston Apteekin toiminnan edellytykset kokonaisuudessaan vuoden 97 kevääseen mennessä. Pelkään, että tässä asiassa käy niin, että yliopistot tulevat menettämään tulevaisuudessa sen taloudellisen tuen, joka tulee Yliopiston Apteekkien taholta yliopistojen tutkimustoimintaan.

Samalla tavalla valtiovalta rikkoi oman sopimuksensa, kun yliopistot luopuivat almanakanteko-oikeudestaan. Muun muassa siinä valtiovalta rikkoi tämän sopimuksen tavalla, joka jätti yliopistot taloudellisesti heikompaan asemaan.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Aivan mielenkiintoinen tilanne on tämä kilpailun vapauttaminen ja se, että velvoite sivuapteekin pitämiseen nykyisiltä keskustan apteekeilta poistettaisiin. Mutta mielestäni ennen päätöstä on huolellisesti kartoitettava ne vaikutukset, mitä sillä olisi, huolehdittava siitä, ettei sellaisilta syrjäkyliltä kuin esimerkiksi ed. Kauton, asuinpaikasta ja vielä sitäkin syrjäisemmiltä paikkakunnilta häviä kokonaan lääkkeiden saanti.

Sairaala-apteekkien lääkemyyntiin tai lääkejakeluun en oikein usko. Vastikkeeton jako, lääkkeiden luovutus ilman rahallista korvausta, tulee liian kalliiksi. Se ei missään tapauksessa voi onnistua meillä. Resurssikysymys taas on, että sinne liikelaitos pantaisiin, ja siinä vasta kilpailu vääristyisikin.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Minä kyllä näen, että tietyllä tavalla tosiaan voisi tuoda lisäkilpailua, jos päivystyspisteille luotaisiin mahdollisuus myös perustaa myyntipisteitä. Ei sen välttämättä tarvitse olla kyseinen kuntainliitto. Siinähän voi olla esimerkiksi henkilökuntasäätiö tai joku tämän tyyppinen järjestö tai jopa niin, että sinne olisi joku yksityinen perustamassa apteekkipistettä tai jonkun pääapteekin sivutoimipistettä. Minun mielestäni siihen pitäisi luoda mahdollisuuksia.

Minun mielestäni apteekkilaitos pitää nähdä myös siltä pohjalta, että se on erityyppisesti palveleva laitos. Me voimme elää päivän ilman maitoa, mutta jos meillä on paha sairaus, me tarvitsemme sillä hetkellä juuri ne lääkkeet, mitkä on saatava. Jos tosiaan senkin kokoisen kaupungin kuin Vantaan lähin palveleva apteekki päivystysaikana löytyy Helsingin keskustasta, kyllä minun mielestäni se on aivan kohtuutonta.

Päivystysjärjestelyjen muutos on tukemassa sitä kehitystä, että meidän pitäisi pystyä tarkastelemaan, voisiko päivystyspisteissä olla tällainen mahdollisuus. Selvästi ollaan menossa muun muassa siihen, että esimerkiksi Uudenmaan läänissä jatkossa päivystyspisteet olisivat vain Helsingissä Hyksin toimivat päivystyspisteet, sitten ehkä Jorvi ja Peijas. Eli koko valtavan läänin alueella päivystyspisteet menisivät näin, ja se heijastuu ilman muuta siihen, miten on lääkkeet saatavissa. Minun mielestäni, kun tämä asia nyt menee valiokunnan käsittelyyn, tätä pitäisi katsoa hyvin laajasti kokonaisuudessaan.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Viimeisestä esimerkistä, jonka ed. Kautto otti esiin, on varsin hyvä siitäkin puhua. On potilaiden hoitamisen kannalta äärimmäisen huono asia, jos päivystyspisteet todella ihan muutamaan keskitetään. Sehän tarkoittaa kaikkea terveyskeskuspäivystystä myös. Olkoon mikä tahansa vaiva, esimerkiksi Uudenmaan läänissä olisi kolme paikkaa, minne kello 22:n jälkeen esimerkiksi mentäisiin. Jossakin Kymenlaaksossa se olisi yksi paikka saman filosofian mukaan. Ajetaan vaikka 100 kilometriä, ja sieltä vasta löytyy se paikka, ja enemmänkin jouduttaisiin kulkemaan.

Onko sitten tällaisiin paikkoihin apteekkeja tai apteekin kaltaisia laitoksia perustettava, on vielä ikään kuin keskustelun alaista. Ensinnäkin pitää poliklinikoilla olla valmius antaa aina lyhyitä hoitosarjoja, esimerkiksi antibiootteja, särkylääkkeitä ja muita, aivan ilmaiseksi. Se on järkevää. Ne lääkkeet eivät maksa sairaaloille paljon muutenkaan. Ne saavat ne hyvin edullisesti, aivan eri hintaan kuin esimerkiksi tavalliset apteekit. Edelleenkään pidempien hoitojaksojen lääkkeitä päivystysluontoisesti on hankalaa lääketieteellisistä syistä antaa, koska emme tiedä yliherkkyyttä, reagointia, emme bakteerikantoja esimerkiksi antibioottien kohdalla jne. Eli ne pitemmät lääkehoidot ovat toiseen vaiheen hoitoa.

Huoli, joka liittyy päivystyksen keskittämiseen, on se mistä sitten saadaan lääkkeitä, mistä yleensäkään löytyy apteekkeja, jotka ovat myöhään auki ja päivystysaikana; tämä ongelma painottuu tällöin.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Vielä sen verran ed. Kauton puheenvuoroon, että yleensä kai siellä, missä on sairaala, on apteekkikin. En kannata kovin tarkkoja määräyksiä liikkeille, mutta apteekki on mielestäni sellainen laitos, että se

voidaan velvoittaa jonkinlainen päivystys järjestämään. Sairaalapaikkakunnilla lienee apteekki tai useampia, Vantaalla uskoisin olevan useampiakin.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Ilmeisesti ed. Tiusanen jo kiinnitti huomiota siihen, että esimerkiksi sairaalat tai terveyskeskukset eivät voi erinäisistä syistä varustaa potilasta pitempiaikaisella lääkehoidolla. Ymmärrän ed. Kauton huolen. On juuri akuuteissa tapauksissa välttämätöntä järjestää siten, että myös sairaalasta saa tietyn käsipakkauksen mukaan ja myös terveyskeskuksesta.

Asian toinen puoli on potilasturvallisuus. Täytyy muistaa, että apteekeissa on puolestaan koulutettu henkilöstö, proviisorit ja muut koulutusta saaneet, jotka tuntevat lääkkeiden käyttöön liittyvät kaikki tekijät. Tästä syystä ei voida siirtyä sellaiseen järjestelmään, jossa ikään kuin sairaanhoitajat, jotka eivät ole saaneet lääkekoulutusta proviisorien ja muun apteekkihenkilökunnan tapaan, ikään kuin korvaisivat tämän osan henkilökunnasta. Molemmat puolet pitää ottaa huomioon. Siis kuluttajien on välttämätöntä saada myös yöaikaan esimerkiksi sairaalasta lääkkeitä, mutta myöskin potilasturvallisuus on samalla kyettävä turvaamaan. Tässä esimerkiksi ymmärrän, että Farmasialiitto korostaa juuri potilasturvallisuuden merkitystä rakennettaessa esimerkiksi uudenlaista käytäntöä.

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa puhemies! Selvyyden vuoksi haluan kiinnittää huomiota siihen, että voimassa olevassa laissa ei ole eikä myöskään ehdotuksessa mitään pakkoa lääkkeiden jakeluun päivystysaikana. Tässä on kysymys koko ajan siitä, että sairaala tai terveyskeskus voi luovuttaa vastikkeetta. Tällaisena se on tarkoitus näköjään myöskin tulevaisuudessa nähdä. Se on minusta jo elävää elämää, että päivystyspakkauksia saa vastikkeetta useimmista terveyskeskuksista ja sairaaloista. Hankalaan päivystysaikaan näin voi tehdä.

Sitten haluaisin kiinnittää huomiota siihen, kun ne menneet ajat ovat aina kultaisia, että onhan meillä ollut tosiaan parempiakin aikoja sikäli, että apteekeilla oli päivystysrenkaita, jolloin ne tosiaan läpi yön myöskin päivystivät. Nyt on kyltti apteekin ovella. Siinä puhutaan päivystysajasta, joka todellisuudessa päättyy yleensä kello 21:n tienoilla. Jo käsitteetkin alkavat muuttua tässä puheessa päivystysajasta, mikä on hyvin hankalaa. Toivoisin, että vaikkapa päivystysrenkaiden puoleen voitaisiin kääntyä ja niitä velvoittaa aikaisempaa enemmän huolehtimaan paikkakunnalla siitä, että lääkkeitä on saatavissa. Eiväthän kaikki käy kuitenkaan lääkkeiden hankkimiseksi myöskään terveyskeskuksessa.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Minä näen myös, että apteekkilakiin pitäisi pystyä sisällyttämään myös joitakin velvoitteita.

Ed. Rehn sanoi, että missä on sairaala, siellä on myös apteekki. Näinhän ei todellakaan ole. Meillä on Peijaksen sairaala Vantaalla. Silti ei ole apteekkia lähitienoillakaan. Päivystysaikana lähin apteekki on Helsingissä. Kuitenkin sillä alueella kyseinen sairaala palvelee 200 000 ihmisen päivystystä. Siinä on myös terveyskeskuspäivystys samassa eli se on keskitetty. Tässä tulee se ongelma.

Mitä päivystyksen keskittymiseen tulee, olen todella sitä mieltä, että pitää hyvin paljon harkita, miten ruvetaan keskittämään. Yhä suuremmaksi ongelmaksi se on tullut päivystyspisteissä myös sen takia, että on kysymys ei vain henkilökunnan vaan myös muiden potilaiden turvallisuudesta. Joudutaan menemään yhä suurempiin yksiköihin, joihin voidaan ottaa myös enemmän hoitavaa voimavaraa, mutta, ikävä kyllä, myös valvovaa ja järjestystä ylläpitävää hoitajakuntaa puuttumaan ongelmiin, mitä siellä on. Kyllä voin sanoa, että ison kaupungin päivystyksessä on välillä sangen hurjaa meininkiä. Ongelmia erityisesti tuottavat potilaat, jotka ovat joko huumeiden alaisina tai päihteiden tai sekoitusten, erilaisten cocktailien, ansiosta kyllä aika hervottomassa kunnossa, eivät niin hervottomassa, että olisivat jalattomia, vaan päinvastoin useimmiten erittäin aggressiivisia.

Mitä tulee ilmaiseen jakeluun, siinä on se ongelma, että suurissa päivystyspisteissä ei ole enää pienistä rahoista kyse siinä, miten pystytään lääkkeitä jakamaan, vaan kustannukset ovat todella mittavat. Kun nyt muutenkin ollaan koko ajan karsimassa terveydenhuollon menoja, nämä pisteet ovat ongelmissa tämmöisten kysymysten kanssa. Ei voi sanoa noin vain lonkalta, että jakakoot ilmaiseksi, vaan siinä on isot rahat kyseessä.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Minä puhun nyt vähän oraitten päälle eli muistaakseni-tyyliin, mutta kun tavallaan vastaväittäjänä on ed. Laakso, jolla on vähän sama vika, voin tietysti näinkin puhua. Hän puhui siitä, että Yliopiston Apteekki rahoittaa Helsingin yliopiston

tieteellistä tutkimustoimintaa. Minä tein jokin aika sitten eduskuntakyselyn Yliopiston Apteekin erivapauksista ja muistelen, että se ei enää rahoita näitä tutkimustoimia. Minä voin olla väärässä, mutta ei siinä maailma räjähdä. Minä voin tarkistaa sen kyselyvastauksesta, mutta minulle jäi sellainen kuva, että rahoitustoimintaa ei enää olisi ja näin ollen siinä vastauksessa selkeästi annettiin ymmärtää, että tulevaisuudessa ja nimenomaan tässä esityksessä nyt tästä erivapaudesta tullaan päättämään.

Ed. L a a k s o : Arvoisa puhemies! On totta, että monet ja ennen kaikkea pienet apteekit ovat olleet huolissaan siitä tavasta, jolla Yliopiston Apteekki ja apteekit ovat osallistuneet kilpailuun. Tilannehan on se, että Yliopiston Apteekit, koska niitä on paljon, ovat voineet hankkia lääkkeensä tukkuostoina edullisemmin kuin esimerkiksi pienet apteekit voivat tehdä. Tästä syystä ne voivat myös kilpailla lääkkeiden hinnoilla tavalla, joka on ulottunut muun muassa särkylääkkeiden hintoihin, mikä monien lääkärien mielestä on varsin arveluttava tapa kilpailla.

Sen takia apteekkarien taholta on yritetty vuosia muuttaa Yliopiston Apteekin erityisasemaa. Mutta asian toinen puoli on se, että kyllä varsinkin viime vuosien kaltaisessa äärimmäisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, jossa yliopistot ovat joutuneet toimimaan, apteekkimaksuvapautuksesta koostuva tuotto on ollut tarpeellinen lisä tilanteessa, jossa ed. Aittoniemen kehuma Ahon hallitus romutti korkeakoulujen kehittämislain. Eli tässä tilanteessa tämä lisä, jonka yliopistot ovat saaneet apteekkimaksun vapautuksen kautta, on ollut tarpeellinen.

Jos löydetään jonkinlainen muu järjestelmä, joka turvaa yliopistojen kehittämisen, hyvä on, mutta tällä hetkellä en ole valmis näyttämään vihreää valoa sellaiselle uudelle järjestelmälle, jossa yliopistojen toimintamahdollisuuksia edelleen heikennettäisiin. Sanon vielä, että tämä lakiesitys ei sitä merkitsekään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

14) Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan työjärjestyksen muuttamisesta ja eduskunnan työjärjestyksen väliaikaisesta muuttamisesta sekä eduskunnan vaalisäännön 1 §:n muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus 1/1996 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 5/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysistuntoon.

15) Hallituksen esitys laiksi rikoslain 45 luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 100/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 9/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

16) Hallituksen esitys laiksi Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 94/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 14/1996 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.45.

Täysistunto lopetetaan kello 15.41.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio